

„Příroda to tak vymyslela, že každý nakonec nějak dostane, co si zaslouží.“

Robert Fulghum

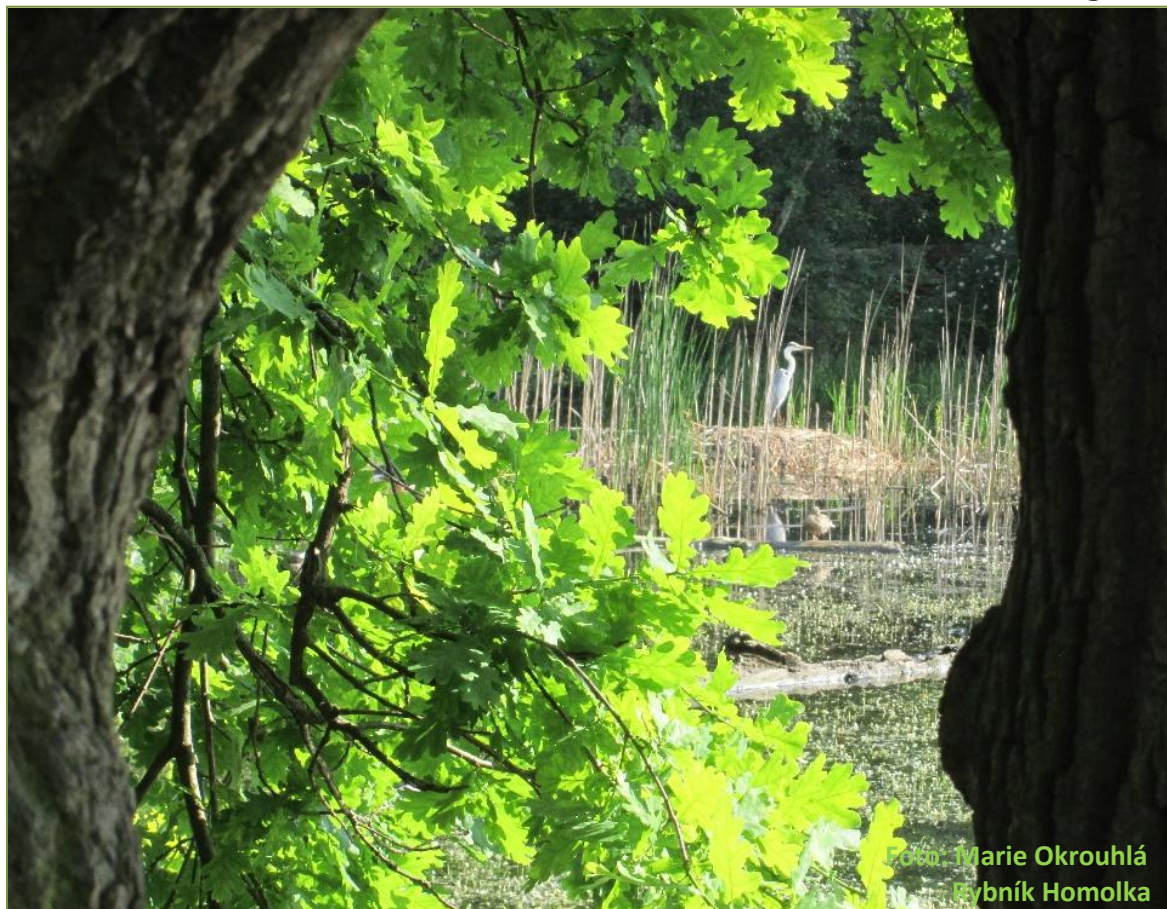

Foto: Marie Okrouhlá
Rybník Homolka

Vážené posluchačky, vážení posluchači,

letošní léto bylo opravdu teplé a tepla se nám dostává ještě dlouho do podzimních dnů. A právě pěkného počasí jsme využili pro klubové vycházky. V rubrice zajímavosti najdete informace, které jsme si nestihli na vycházce povědět. Až se začtete do příspěvků našich posluchačů, zkuste poslat také pár řádek o tom, co vás kde zaujalo, nebo na co rádi vzpomínáte. Námětů by bylo jistě mnoho, jen se překonat.

Těším se na Vaše příspěvky a přeji Vám úspěch a hezký prožitek studia.

Anežka Šindlerová

Obsah

<i>Aktuality z naší U3V</i>	2
<i>Črípky spoza hranic</i>	3
<i>Příspěvky našich posluchačů</i>	6
<i>Zajímavosti</i>	11
<i>Zábavný koutek</i>	16

Aktuality z naší U3V

Vážené posluchačky,
vážení posluchači,

ráda bych Vás srdečně přivítala na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v souvislosti se zahájením Vašeho studia v rámci Univerzity třetího věku v novém akademickém roce 2023/2024.

Na úvod jedna organizační změna – od 1. 7. 2023 vzniklo na FF UK nové Oddělení komerčních projektů a mezisektorové spolupráce, jehož součástí se stalo i Centrum dalšího vzdělávání. Je to změna opravdu jen organizační, na naši práci to nemá žádný vliv, i nadále se budeme věnovat nejen Univerzitě třetího věku, ale i dalším agendám, které máme v pracovní náplni. Všechny kontakty zůstávají v platnosti.

Na tento rok jsme pro vás připravili cca 70 nových vzdělávacích programů, do kterých se zapsalo cca 3800 posluchačů a posluchaček. Velmi si vašeho zájmu o studium na naší fakultě vážím a doufám, že budete všichni spokojeni.

Akademický rok 2022/2023 jsme zakončili 1. června 2023 ve velké aule Karolina, kde byla, jako již tradičně, předána, za účasti předních akademických pracovníků Univerzity Karlovy a Filozofické fakulty, osvědčení o absolvování všem úspěšným absolventům U3V na FF UK, kteří splnili předepsané podmínky, ať už to bylo zpracování závěrečné písemné práce (s kladným posudkem odborného garanta) nebo úspěšné složení testu. Akce má vždy slavnostní charakter s mimořádně krásnou atmosférou a velmi milá je i účast rodinných příslušníků našich absolventů. Letos se akce zúčastnilo 202 absolventů.

V září pak proběhly zápisy do nového akademického roku 2023/2024. Celkem se do studia v rámci Univerzity třetího věku na naší fakultě přihlásilo a řádně zapsalo 3742 posluchaček a posluchačů.

Jen pro připomenutí bych ráda shrnula, že přednášky v zimním semestru 2023/2024 budou zahájeny v pátek 6. 10. 2023, resp. 13. 10. 2023 (pro 2. skupinu kurzů). Výuka v zimním semestru končí 16. 2. 2024, resp. 23. 2. 2024 (pro 2. skupinu kurzů). Letní semestr zahajujeme 1. 3. 2024 a končíme 3. 5. 2024.

Veškeré informace o studiu U3V, vč. dalších doporučení a materiálů, najdete na našich webových stránkách: www.cdv.ff.cuni.cz – záložka Univerzita třetího věku - sekce Informace pro posluchače a Informace pro zájemce. Prosím, sledujte je průběžně a pečlivě. Zejména věnujte pozornost rozvrhu výuky a způsobu zakončení studia (závěrečná písemná práce příp. test). Testy se píší na poslední přednášce kurzu, pro odevzdání práce také platí nejpozději poslední den konání přednášky. Při odevzdávání práce si s sebou vezměte index.

Závěrem bych chtěla poděkovat všem našim posluchačům za zájem o naše kurzy, za poctivou docházku a milé pochvaly, kterých se nám dostává. Velmi si toho vážím.

Ing. Ilona Kellerová
vedoucí

XXX

Čriepky spoza hraníc

Obľúbené ročné obdobie

Oddýchnutá po dovolenke v talianskom Jadrane, vyčistená myseľ príjemným morským vetrikom, „nasolené“ telo po kúpaní v príjemnej morskej vode – to boli moje podovolenkové benefity. Práve v tomto období bohatého na dobrý pocit, vytvorila som si malý priestor na zamyslenie, ktoré ročné obdobie vlastne mám najradšej.

Jar ? Kedy všetko ožíva?

Leto? Kvôli teplým dňom a dovolenke pri mori?

Jeseň? Kvôli farebnej mozaike v prírode, či kvôli dňom s ranným oparom a jesennou vôňou ?

Zimu? Kvôli praskajúcemu snehu pod nohami a bielej perine?

V posledných rokoch príroda sťa „vrtošivá čarodejka“ nás neustále prekvapuje a „zahráva“ si s nami čoraz viac. Pripravuje nám niekedy také prekvapivé zlomy počasia, ako by ich miešala v nejakom šejkri na drinky, raz štiplavé, raz sladké, inokedy zase plné rôznych príchutí, či ingrediencií.

V súčasnosti ani jedno ročné obdobie nie je typické tým obdobím na ktoré sme boli zvyknutí od detstva, či mladosti.

Zimy na väčšine nášho územia okrem vyššie položených lokalít a hôr, už nevyzerajú ako typické zimy, plné snehu, mrazu, ľadu, meluzín, či snehových závejov. Sú to zimy s množstvom sychravých, vetristých dní, alebo naopak prekvapivé vpády teplých vln **pripomínajúcich viac jeseň ako najstudensie obdobie roka. Aby to bola ešte pestrejšia mozaika vrtochov, tak dokonca sa občas do februárových dní vtisne aj na pár dní jarné teplé počasie.**

Samotná jar svojimi premenlivými výkyvmi so zmesou slnečných, zamračených a daždivých dní nám tohto roku nadelila zopár dní aj s „bláznivými“ zmenami. Niekedy to s počasím vyzeralo ako na „hojdačke“ – pár dní teplo, pár dní daždivo a niekedy až typické „s aprílovými vrtochmi“, do ktorých sa rada pripojila aj „perinbabka. Tá si počas tohoročnej jari opäť niekoľko krát presušala svoje periny a sypala na nás z ničoho nič plné priehrštie trblietajúcich sa snehových vločiek. Takýchto prekvapivých snehových udalostí mnohí z nás tejto jari zažili zopár. Aj ja mám v pamäti vlastný zážitok z 28. marca. Počas výuky na U3V Foto 1, kedy v pláne bolo fotenie prírody v exteriéri žilinských parkov, sa z ničoho nič na nás zosypalo množstvo snehových vločiek. Takéto premenlivé počasie narobilo nemalé starosti aj majiteľom motorových vozidiel. Ich častou dilemou bolo „prezúť, či neprezúť“ zimné pneumatiky na letné a kedy bude ten správny čas.

Prekvapivo sa tohto roku skoro naplnila stará známa pranostika „Studený máj – v stodole raj“. Poľnohospodári, ba aj záhradkári priam s radosťou vítali chladnejšie počasie bohatšie na

dáždik. Chybou krásy boli však veľmi chladné rána a tak výsadba mnohých teplomilných rastlín priamo na záhony, musela počkať až na priaznivejšie teploty.

Potom už tohto roku svoju náruč doširoka otvorilo teplé letné počasie s občasnými studenými niekoľkodňovými zvratmi. Prognózy na leto predpovedali suché horúce leto. To sa aj naplnilo a leto sa nieslo v znamení dusného, ba priam niekedy až nedýchateľného obdobia s vysokými teplotami nad 30 stupňov. Osviežujúce letné búrky sa vyskytovali skutočne len občas. Takáto podoba leta mnohým z nás úplne zmenila denný režim. Práce v záhrade viacerí záhradkári začínali buď vo veľmi skorých ranných, alebo vo večerných hodinách. Nevyhnutnou činnosťou tohto leta bolo denno – denné polievanie záhonov, či truhlíkov na balkónoch a loggiách. Aj naše „túlačky“ za nákupmi prebiehali v obmedzenom režime. V mojom prípade som viac začala využívať služby e – shopov z dovozom tovaru na dobierku priamo domov. Cez denné úpeky najlepšie bolo oddychovať v tieni. Fľaška s čerstvou vodou bola naším tichým spoločníkom na každom kroku. Dokonca si leto tohto roku predĺžilo svoj pobyt v našich končinách ešte o pár dní navyše a to až do polovičky septembra.

Však nie je ešte teplým dní koniec. Ešte sa máme na čo tešiť. Príroda má pre nás schované ešte jedno neskoré leto a to „babie leto“. Na to obdobie sa teším najviac. Ranné hmly, pestrá mozaika farieb na stromoch, farebné koberce z opadaného lístia, chladné rána, tak trochu už „zubaté“ slniečko cez deň, to sú lákavé ponuky prírody na záver jesene.

A čo plány na budúce leto a letné dovolenky? Po skúsenostiach z tohto leta, už mnohí z nás seniorov začínajú uvažovať, že letné dovolenky, hlavne pri mori, si na budúci rok naplánujú až na september. Letá posledných pár rokov sú priveľmi horúce. Vysoké teploty počas typicky dovolenkového obdobia sú niekedy neznesiteľné. A čo je v súčasnosti druhá tvár leta? V mnohých dovolenkových destináciách výskyt rozsiahlych požiarov, čo je priam desivé.

A ktoré ročné obdobie mám vlastne rada? Rada mám všetky ročne obdobia a každé pre niečo iné.

Autor:

Ing. Anna Frličková

Študentka U3V pri ŽU v Žiline

Vysvetlivky:

februárové dni – únorové dny

marec – březen

studený máj - studený květen

cez denné úpeky - Přes denní úpeky

Perinbabka - postava z rozprávky Československo / Západné Nemecko / Taliansko / Rakúsko, 1985, v réžii Juraja Jakubiska podľa predlohy bratov Grimmovcov, hlavnú postavu „perinbabku“ stvárnila Giulietta Masina

Perinbabka – pani Zima žije vysoko v horách a svojou zázračnou perinou prikrýva svet bielym kobercom...

XXX

PRVNÍ STŘEVÍČKY

Tvá dcerka jde dnes v prvních střevíčkách,
očka upřená dole na kličkách
po pražské dlažbě cupká prvně sama.
Radost má táta, veselá je máma,
jsou šťastní, že ten jejich človíček
už vyrostl z kojeneckých botiček.

Když košilky první odkládali,
v duchu se sami sebe ptali:
„Jak dlouhá doba ještě uběhne,
než-li se naše dítě rozběhne?“

S pláčem i smíchem střídá se den za dnem,
dudlíky, plenky, spousty dupáček
a v bytě tichém kde pohoda vládne
v postýlce zatím spinká naháček.
Tiše spí a neví nic, že ze dne roste víc a víc.

Uběhnou dny i měsíce,
už prvním krůčkům učí se
a sotva ujde první krok,
je tvój dcerce jeden rok.

Zas ubíhají měsíce,
z miminka dívka rodí se,
sukýnka, bílé mašličky
a první nové střevíčky.
Tak si teď cape ulicí
v očkách má hvězdy zářící
a než dojdete na rozcestí
už víš, že to je lidské štěstí.

Vladana Machiánová

xxx

DESATERO pro posluchače Univerzity třetího věku (U3V)

1. Před začátkem „první vyučovací hodiny“ připravit sobě vše potřebné:
2. Správné brýle nutné jsou. Pamatujte, že si nemůžete vzít ty, které vám musí někdo vyčistit, aby se vám „rozednilo“. Ani okuláry, které mají sice jenom jednu nožičku, ale nejlépe se s nimi čte denní nebo i jiný tisk. Nebo ty, se kterými se tak krásně spí u televize.
3. Náležitou pozornost je třeba věnovati naslouchátku, oficiálně „sluchadlu“. Nutno vyčistit část, která se ve sluchový orgán vkládá a vyměnit baterii. Případně v časovém předstihu vše vložit do pouzdra, které je vybaveno nabíječkou a čističkou. Hlavně ale nezapomenouti ho doma či jinde.
4. Protože už někteří máme „kamarádku“ s takovým divným jménem „Skleróza“ a též známe toho Němce Alzheimerera, který nám krade myšlenky; chci připomenout některé „náhrady“. Třeba zubní a další, aby řádně upevněny byly.
5. Správné oblečení a obuv doporučuji si předem připravit, abyste nevyšli v domácím oblečení a v pantoflích, či bačkorách. I když dámám by to zajisté slušelo v pantoflíčkách s bambulkami, nebo mašličkami. Ale musíme si pamatovati „CO“ jsme si připravili a „KDE“! Případně si to napsati do „Sklerotníku“. Taky mám dva – jeden doma a druhý u vnuků.
6. Pokud chůze naše již není zcela jistá a jsme nuceni hůlku či hůl nositi, je možné skládací míti a nikde ji nezapomínati.
7. Když jsme sami „žáky – školáky“ byli, vedli nás rodiče k tomu, abychom si pomůcky a potřeby školní připravovali a pak jsme i dětem svým tak činili. A kdo nám je nyní připraví? My už to máme jednodušší. Máme zápisníky, propisovačky a prezentace jednotlivých přednášek. Jen je vhodné „chytřejší i méně chytřejší“ mobily vypínati a trochu klidu jim dopřáti. Též abychom přednášející naše nerušili.
8. Když blíží se doba našeho rozhodnutí, kdy práci závěrečnou máme předložit, nebo jinak znalosti své prokázati; je třeba všechny buňky šedé kůry mozkové do největší aktivity uvést. A tak certifikát Univerzity Karlovy ve staroslavném Karolinu převzít mohli.
9. Také nesmíme zapomenouti poděkovati všem, kteří se o nás – dříve narozené – starají a přání nás seniorů vždy splní. Bez jejich plného nasazení bychom studovati nemohli.
10. Ať už nás někdy bolí „celej člověk“, vždy když do naší Alma Mater vstoupíme, na „bolístky“ vyzrajeme a pilně studovat budeme!

Hodně úspěchů ve studiu
vám přeje

*Věra Voženílková
posluchačka U3V*

XXX

Povídání na písmeno „D“

Kdysi, už jako dítě, jsem četla v nějakém časopisu u babičky povídání, které mi učarovalo. Všechna slova začínala písmenem „D“. Něco z toho mi utkvělo v hlavě, něco jsem si domyslela. A výsledek?

Doktor Drkoš dostal doporučený dopis:

Dolany, dne devátého dubna.

Drahý Dolfo, dojed' do Dolan.

Dědeček dovrší devadesátku. Dostane dobrý dort. Domáci dají drůbež, děti drobné dárečky. Dědečkova devadesátka doveze dobré dny do Dolan. Dojedou dědečkovi drazí druhové daleko dokola, dokud dohlédnu. Do domu dorazí dechovka. Dodržím dané dekorum dědečkovy devadesátky.

Dobře dojed.

Dalibor.

Babí léto

Letní prázdniny už dávno skončily, ale vedro nemělo konce. Každé odpoledne po škole jsme se chodili koupat na plovárnu nebo na Císařskou louku, Vltava byla pořád teplá jako v létě. Občas jsme také jezdili do Motola na koupaliště. Takové horko v září nikdo nepamatoval, ale začalo padat listí a kaštiny ze stromů, a to znamenalo, že podzim už je za dveřmi.

Jak v noci zapršelo, ráno bylo plné bílé mlhy, že nebylo vidět na krok. Babička říkala: „Tak nám přišlo babí léto, ale nebude mít dlouhé trvání, pojdte rychle sebrat spadaná jablka, ať máme na štrúdl.“ Ivánek vyjel se starým nákladáčkem, Ládík měl dřevěný trakárek a já obyčejný proutěný košík. Jablka se válela všude po trávě, a tak jsme sbírali a skládali ovoce do lísek. Babička upekla štrúdl a jablečný koláč, něco jsme snědli a zbytek babička nastrouhala do zavařovaček, aby bylo i v zimě na štrúdl nebo na koláč. Vzduch byl čistý a voňavý, celý den svítilo sluníčko, ale podzim už byl cítit všude. Ve škole jsme sbírali kaštiny a dělali všechny podzimní akce, jako divadlo, kino, Sokol, podzimní poutě i cirkus na Letné. S koupáním už byl konec, a tak jsme o víkendu všichni jeli na houby, které po pár nočních deštích konečně začaly růst. K obědu byla smaženice a ještě jsme houby i jablka vezli k tetě do Jinonic. Na oplátku jsme dostali hrušky, švestky a ořechy, které rostly tetě za domem a nikdo je nesbíral. Pomalu ubíhal podzimní čas, ochladilo se a ráno byla na trávě i na střeších jinovatka. I když přes den bylo hezky a slunečno, podzim už byl tady.

Babí léto uběhlo a my jsme si užívali krásy podzimu. Na stromech žlutlo a opadávalo listí, sbírali jsme ovoce a sušili květiny, podzimní příroda byla plná krásy. A dnes? Dnes je to skoro stejné, stačí se jen dobře dívat okolo sebe.

Dvanáct na houpačce

Většina z vás si určitě vzpomene na hudební pořad Dvanáct na houpačce. Od roku 1964 ho vysílal Československý rozhlas a uváděl hudební kritik Jiří Černý. Každý týden jsme poslouchali dvanáct našich písniček a hlasovali pro ty, které se nám líbily. Prvních osm se za týden opakovalo a přibýly k nim vždycky čtyři nové. Pořad byl hodně úspěšný a vysílal se v této formě až do roku 1966. K našim zpěvákům se přidali i ti zahraniční, a tak byl vždycky jeden týden z našich a druhý týden ze zahraničních zpěváků a na další dva roky se pořad přejmenoval na Třináct na houpačce. V pořadu začali vystupovat zpěváci jako Marta Kubišová, Václav Neckář, Waldemar Matuška, sourozenci Ulrychovi, Beatles, Bob Dylan, Frank Sinatra a plno dalších. A když v něm na jaře roku 1969 zazněla písnička Karla Kryla Běž domů Ivane, pořad byl zakázán.

Když jsem se dozvěděla, že Jiří Černý nás 17. srpna opustil a odešel do uměleckého nebe, nemohla jsem tomu uvěřit. Jeho pořad mě provázel koncem dětství a celou pubertou, jeho první knížku Zpěváci bez konzervatoře mám pořád doma a vzpomínám i na další jeho knížku Poplach kolem Beatles. Také na plno článků z různých časopisů, například z Melodie, Mladého světa, Signálu a Repertoáru malé scény, dokonce mám i první desku Karla Kryla Bratříčku zavírej vrátka, kterou koncem roku 1968 Jiří Černý sám vybral a pomohl vydat. Víím, že vystudoval žurnalistiku a češtinu na naší fakultě, ale i přes jeho pracovitost a dobře rozjetou kariéru o něm po roce 1969 nebylo prakticky nic slyšet. Teprve po roce 1989 jsem začala sledovat jeho občasně poslechové pořady v televizi i v rozhlase. Říkala jsem si, že jeden z jeho výjezdních pořadů určitě navštívím, pořad bylo dost času, ale najednou je všechno jinak.

A co z toho plyne? Že chceme-li něco udělat, máme to udělat hned, jeden nikdy neví...

A tak mi zbyly jen vzpomínky na jednoho úžasného člověka, na jeho knížky, písničky, které vysílal a na jeho milý lidský projev, když mluvil o písničkách, zpěvácích a hudbě vůbec. Určitě nejsem jediná, komu bude chybět.

Vladana Machiánová

xxx

„Proti gustu žádný dišputát...“

Dny se nám začínají zkracovat a blíží se dlouhé večery. Možná proto začínáte přemýšlet o zvířecím společníkovi. Časy se mění a to platí i pro volbu domácích mazlíčků. Už to zdaleka nejsou jen oblíbení psi, kočky, andulky, rybičky nebo morčata. Můžete si vybírat z pestré nabídky. Tak jen pro příklad:

Pokud vám nevstávají vlasy hrůzou při spatření pavouka, potom si můžete pořídit sklípkana. Není to žádný drobeček, jeho tělo měří až dvanáct, s nožkami až třicet centimetrů. Nevyžaduje zvláštní podmínky, vystačíte s nízkým akváriem, jen mu musíte obstarat dost materiálu na stavbu podzemních chodbiček a sklípků. Občasný přísun hmyzu k snědku prokládejte obdobími půstu.

Jiným exotickým mazlíčkem může být štír, pro chov je vhodný štír císařský. Dorůstá zhruba dvaceti centimetrů a ač vypadá pro někoho děsivě, jeho jed není pro člověka nebezpečný. Při pocitu ohrožení vás spíše štípne klepítkem, jinak se chová klidně a mírumilovně. Nemá ale rád samotou, dobře se cítí ve společnosti alespoň tří dalších štírů. Živí se hmyzem, má rád pavouky, motýly, šváby a cvrčky, pochutná si i na larvách. Vydrží ale i delší dobu bez potravy, dokáže totiž zpomalit svůj metabolismus.

Pro domácí chov jsou stále oblíbenější i ježci. Nesmíte je ale chytat ve volné přírodě, ti naši totiž patří mezi chráněná zvířata. Vhodný pro domácnost je ježek bělobřichý. Je menší, přátelský, ale spíš samotář. Přes den pospává, aktivní je v noci. Potřebuje hodně prostoru k procházkám, vhodné je velké terárium s dvěma patry. Ježek patří mezi hmyzožravce, uctíte ho moučnými červy nebo cvrčky.

Inteligentním a roztomilým zvířátkem je i zakrslé prasátko. Jen počítejte s tím, že některé druhy mohou vážit v dospělosti až stočtyřicet kilogramů, průměrná váha se pohybuje kolem osmdesáti kilogramů. Zvažte tedy dobře, zda se vám vejde do bytu. Dožívají se asi dvaceti let. Vyžadují nízkokalorickou stravu doplněnou kouskem ovoce nebo zeleniny. Jsou opravdu chytrá, ale i mazaná. Povely budou plnit jen za odměnu. O tom, že je toto zvířátko jako domácí mazlík opravdu populární, svědčí i to, že vám o jeho chovu poskytnou důležité informace v Českém klubu majitelů prasátek chovaných v domácnosti.

Pokud jste si dnes nevybrali, můžeme příště přidat další nabídku. Nebo volte mezi dobrým čtením, oblíbenou hudbou, poslechem rozhlasového pořadu, filmem, návštěvou divadla, posezením s přáteli, sportovní aktivitou – každý podle svého gusta, o tom žádný dišputát.

(NB – dostupné zdroje)

XXX

Zajímavosti

Je právě 12 hodin...

Vrátíme se do časů, kdy obyvatelé Prahy neměli k dispozici vlastní hodinky či mobilní telefony s časovými údaji, ale museli spoléhat na hodiny věžní, odbíjení času kostelními zvony a také na hodiny sluneční (máme jich po celé Praze zachováno poměrně mnoho). Velmi zajímavý způsob ohlašování poledne probíhal nedaleko od naší fakulty v pražském Klementinu (kde se mimochodem dochovalo čtrnáctero slunečních hodin).

V Astronomické věži se nacházejí zajímavé tzv. šterbinové hodiny. V místnosti nazývané Meridiánová, ev. Kvadrantová síň je v jižní stěně dírková kamera, malý otvor pro projekci Slunce, na podlaze potom znázorňuje polohu pražského poledníku napjatá struna. Zmenšený obraz Slunce postupuje po podlaze a jakmile poledník struna přesně rozpůlí, nastává sluneční poledne. Tento úkaz sledoval pravidelně službu konající astronom, který vydal pokyn pomocníkovi a ten zvedl na ochozu věže červenobílý (někdy se uvádí červený) praporek. Dobře viditelné ohlašování poledne praporkem probíhalo v letech 1842 až 1891.

Tato tradice ale měla své pokračování. V roce 1891 magistrát královského hlavního města rozhodl o ohlašování poledne ještě výstřelem z děla. Z dělostřelecké bašty sv. Maří Magdaleny na návrší nad Prahou, na místě dnešní Kramářovy vily – sídla předsedů vlády – pozoroval nadporučík dělostřelectva dalekohledem věž Klementina. Jakmile zahlédl praporek, dal povel k vystřelení rány z děla. Dělo ládoval a odpaloval tzv. feuwerker, ohněstrůjce, který bydlel v domečku u nedaleké Písecké brány. Hned po výstřelu z děla se po Praze rozezněly zvony, zvonkohry a věžní hodiny. Poledne s touto krásnou zvukovou kulisou Pražané zažívali až do roku 1928 s výjimkou období 1. světové války.

Škoda, že alespoň při některém slavném výročí na tuto tradici nedojde...

(NB – z dostupných zdrojů)

XXX

Na závěr akademického roku 2022/23 jsme měli v programu vycházku „Zaniklé Podskalí“. A ani ve třech hodinách nám naše průvodkyně Naďa nestihla povědět všechno, co chtěla, tak poslala ještě dodatek

Co se do vycházky nevešlo – „Zaniklé Podskalí“

(dodatek – pro mé čisté svědomí, čtete prosím v teple)

Heslo Podskaláků: Ryby stvořil Pán Bůh pro všechny, každý si může nalovit, kolik chce!
Žádné povolenky na rybolov zásadně neuznávali.

Clo: Výtoň, tj. 1/12 dovezeného zboží (dřevo, sůl, ryby, hrncířské zboží, potraviny...) se prodala na trhu, ze získaných peněz musely 2/3 být použity pro úpravu břehů a řeky, zbytek na mzdy celnice a zisk kapituly.

Od vlády Jiřího z Poděbrad platilo totéž z peněžní dávky cla, výběr Nové Město pražské.

Plavci, prameňáci: Historicky se vory nejdříve nazývaly pltě (dodnes ve slovenštině).

Plavci byli vesměs kuřáci, tabákem ale šetřili, kouřili vlastní směsi z listí ořešáku, višně, šípku, maliníku, mařinky lesní.

Holiny jako vhodná obuv jsou záležitostí až počátku 20. století.

Autorem prvního dochovaného plavebního řádu z r. 1590 byl Petr Vok.

Lantern, tedy pěšky se plavci vraceli domů až do r. 1874, tehdy začal jezdit vlak do Veselí nad Lužnicí. Později si někteří na voru vozili i jízdní kola a vraceli se na nich.

Šify: také se používaly tzv. šenáky, tedy až 30 m dlouhé lodě se seříznutou špičkou (pramice)

Ty v Podskalí využívali tzv. pískaři – těžili ze dna řeky písek, hrubší na stavby, jemný na nádobí a také na mytí dřevěných podlah. Pískaři spíše obývali druhou polovinu Podskalí, kolem dnešní Náplavní ulice.

Fišpanka: Během noční razie zadrženo až 100 pobudů, antony přivázeli zadržené i 2x denně. „Čištění“ a odhmyzení odmítáno: „To mi vadilo jen jeden rok, teď už sem zvyklej, vašnosto.“

Přes zoufalé podmínky psaly noviny r. 1887 – „Chudina neblahá tlačí se do vrat městské věznice pod Emauzskými schody v Podskalí, aby u tamějšího správce dovolávala se přístřeší, avšak jen menší části ubožáků vyhověno býti může.“

E.E.Kisch: „Neexistuje tu rozdíl mezi účelem vězeňským a humanitárním.“

Podskalská celnice Na Výtoni: Dnes v podkroví prostory Vltavanu, v 1. patře Muzeum Podskalí a voroplavby, v přízemí hostinec, upravený v r. 2003 architektem Davidem Vávrou v původním tradičním vzhledu se zachovaným trámovým stropem. Ten byl v dřívější plavecké hospodě U Koppů důvodem, proč bylo pivo podáváno v korbelích s víčkem – ze stropu do piva často padal hmyz. Otvíralo se tu již ve 4 hodiny ráno a hned se podávala čerstvá polévka praženka. Jinak se v plaveckých hospodách otvíralo v 5 hodin ráno.

Hospoda U Hejduků: Kromě založení spolku Vltavan známá i kluzištěm pro kolečkové brusle, v létě oblíbená zábava. Také zde zasedala v případě nutnosti povodňová komise.

Grundle: Mřenka mramorovaná byla velmi hojná ryba, lovily se do čeřenů a do cedníků, hrouzků bylo trochu méně, ale dali se také dobře lovit. I dnes, ale podstatně méně. Grundle se původně připravovaly z rybek zaživa! Až později se buď propláchly vodou a nasolily a nechaly se leknout, nebo se zalily mlékem či vínem a nechaly leknout, tak se zbavily bahenní příchutě.

Vltavan: podmínkou dnešního členství už není bydliště v Podskalí, ale musíte být doporučení alespoň dvěma stávajícími členy a do roku od přijetí si pořídit kroj.

Strašidlo v Podskalí: V ohradě U Turků strašilo pouze v prosinci r. 1784, potom zmizelo. Dnes zahouká jen výjimečně, obv. v ulici Trojická a Pod Slovany.

V kostele Nejsv. Trojice by měla být kopie sošky Pražského Jezulátka (nemám ověřeno).

(NB)

Vycházka na začátek dalšího akademického roku byla zaměřena na Staré Město a hudbu.

Co se do vycházky nevešlo – „Staré Město a hudba“

Divadelní hra Pierra Baumarchaise Figarova svatba z roku 1775 byla v pořadí druhou hrou s oblíbeným hrdinou Figarem a stala se předlohou stejnojmenné opery W.A.Mozarta, libreto napsal Lorenzo da Ponte, premiéra ve Vídni roku 1876. Ale operního zpracování se později dočkala s velkým úspěchem i první hra tohoto francouzského dramatika: Lazebník sevillský z roku 1773. Autorem opery byl Gioacchino Rossini, libreto napsal Cesare Sterbini, premiéra proběhla v roce 1816 v Římě.

Divadelní hra Provinilá matka, třetí a poslední „figarovská“ hra, měla premiéru v Paříži 1792. Tato hra se operního zpracování zatím nedočkala.

Všechny divadelní hry i obě opery jsou dodnes uváděny s velkým úspěchem.

V roce 1406 byl katolickou církví při liturgiích povolen zpěv čtyř českých písní. Tato byla nejstarší z nich. Bývá připisována přímo sv. Vojtěchovi. Poprvé je doložena v roce 1055, zazněla při volbě Spytihněva II. Nejstarší dohovaný zápis je z roku 1397 v kronice Jana z Holešova. Píseň byla součástí korunovačního řádu Karla IV.

**Hospodine, pomiluj ny!
Jezukriste, pomiluj ny!
Ty, spase všeho mira,
spasiž ny i uslyšiš,
hospodine, hlasy naše!
Daj nám všem, Hospodine,
žizn a mír v zemi!
Kreš! Kreš! Kreš!**

*pomiluj ny = smiluj se nad námi
spase = spasiteli
mira = světa
spasiž ny i uslyšiš = spas nás a vyslyš
žizn = hojnost mír = pokoj Kreš! = Kyrie eleison (Pane, smiluj se)*

(NB)

XXX

Víte že,

- jedna láhev vína spotřebuje v průměru 700 hroznů vína
- mořské vydry po narození neumí plavat. Matky je zabalí do kousku řas, aby se neutopily
- slavnou větu: „Houstone, máme problém“ nikdy žádný astronaut neřekl, vznikla pouze pro film Apollo
- existuje spousta lidí alergických na kočky, ale víte, že existují kočky alergické na lidi
- štěnice dokáže přežít rok bez potravy

Četba

Annemarie Selinko, Désirée

S půvabem a vlídným humorem autorka vypráví osudy Desirée Claryové, dcery marseillského obchodníka s hedvábím, která byla Napoleonovou první láskou. Napoleonova cesta ke slávě i jeho pád. To vše je viděno stále trochu udivenýma očima jeho mladičké snoubenky. Vztah Desirée a Napoleona si přes neustálé zvraty uchovává zvláštní napětí a nostalgii první lásky.

xxx

Zábavný koutek

1. Slon potřebuje hodně jíst, takže se tomu věnuje převážnou část dne. Musí ale také hodně spát? Jak dlouhý je podle vás takový sloní šlofik?

- a) 2 až 4 hodiny a nemusí to být jen v noci.
- b) 1 až 2 hodiny a spí zásadně v noci.
- c) Až 8 hodin, nasbírání to po chvilkách během celého dne.

2. Neustále se hemží, unesou mnohonásobně víc, než váží, a dovedou i pořádně kousnout. Ano, řeč je o mravencích. Tušíte, jak dlouho mravenec obecný žije?

- a) 1 až 2 roky
- b) maximálně 5 let
- c) 7 až 10 let, královna až 20 let

3. Pavouci nejsou pro většinu lidí žádní mazlíčci. Ale i tak musíte obdivovat jejich schopnost tkát pavučiny. A neříkejte, že vás nenapadlo, jestli se do té své nemohou sami chytit. Jak to podle vás je?

- a) Ano, mohou – je pro ně stejně nebezpečná jako pro ostatní.
- b) Ne, nemohou – pokud je do nich nehodíte, pak chodí jen po vláknech, která nejsou lepkavá, a umějí našlapovat tak, aby se nechytily.

4. Myslíte, že se motýl do světa moc nepodívá, že je jeho rajonem maximálně pár zahrad v okolí? Možná byste se divili, jakou vzdálenost dokáže ve skutečnosti urazit. Kolik to může být?

- a) Některé druhy motýlů mohou překonat vzdálenost až 150 kilometrů.
- b) Některé druhy motýlů uletí až 800 kilometrů.
- c) Některé druhy motýlů cestují na vzdálenost mnoha tisíc kilometrů a migrují z kontinentu na kontinent.

5. Vzpomínku na léto máte možná spojenou i s hlasitým cvrkotem, který se nese vlahou nocí... Tušíte, jak takový cvrček vypadá, a věděli byste, zda – a kde – má uši?

- a) Na hlavě, ale jsou to jen malé, skoro neviditelné prohlubně.
- b) Na nohách – na holeních má malé ušní bubínky.
- c) Cvrček je hluchý, nemá uši, a právě proto může vydávat tak hlasité zvuky.

6. Když už jsme u zvuků letní noci: občas to je i protivné bzučení komára. Odhadli byste, kolik by na vás muselo najednou hodovat komárů, aby vám vysáli všechnu krev?

- a) 500 000 komárů
- b) 900 000 komárů
- c) 1 200 000 komárů

7. Málokdo má tak ladnou chůzi jako kočkovité šelmy. Víte, proč se dovedou protáhnout i velmi úzkým otvorem? Co jim to umožňuje?

- a) Je to díky úzké hlavě, kterou dovedou natočit, jak je třeba.
- b) Nemají klíční kosti, a proto se všude vejdou.
- c) Mají velmi úzkou pánev.

8. Víte, kolik vajíček snese za rok jedna slepice? Samozřejmě závisí na plemeni a chovu, ale statistika přece jen spočítala průměr. Kolik to podle vás je?

- a) 158 vajec
- b) 264 vajec
- c) 301 vajec

1a, 2c, 3b, 4c, 5b, 6c, 7b, 8c

Určete město, o které se jedná

Řízek, valčík, káva

Škvorecký, jezero Ontario, Maple Leafs

Aréna, balkón, Romeo a Julie

Karneval, gondoly, laguna

Rybářská bašta, ulice Váci, termální lázně

Lenin, Kreml, obchodní dům Gum

Dudácká muzika, Rumpál, Fezko

Lední hokej, dostihový sport, perník

Špilberk, veletrhy, Masarykův okruh

Masné krámy, Budvar, Koh-i-noor

UNESCO, otáčivé hlediště, Vltava

Jirásek, divadelní festival, Metuje

Rumcajs, Český ráj, Albrecht z Valdštejna

Becherovka, Vřídlo, filmový festival

Chrám sv .Barbory, stříbro, UNESCO

Vídeň, Toronto, Verona, Benátky, Budapešť, Moskva, Strakonice, Pardubice, Brno, České Budějovice, Český Krumlov, Hronov, Jičín, Karlovy Vary, Kutná Hora

Zkuste to přečíst a zjistíte, že nepotřebujete ve slově správně řazená písmena

Jen vekla mysl mežů toto čstí

Je to vimle zamavíjé!

Uším to přičest?

Noheml sem uviěřt, že mežům ružoěmt tmou co čut. Fomenenlání slía ldikse mslyi, pdole vkýzumu z Cmabrigde Uinervtisy, nálezeží na podřaí pesmín v svolé, diželůté je, aby pvré a pesodlné pemísno svloa blya na srpévánm msíte. Osntatí peímsna mžoůu být na libvolénom msítě a Vy sátle vtíee čstí bez přéblmoů. Je to ptoro, že lsidká msyl nčete kdažé pesmíno ve svolě smaotastně, ale svolo jako celek.

(Vybráno z přeposílaných-mailů)

xxx

Uzávěrka pro příští číslo je 15. prosince 2023

Těšíme se na Vaše příspěvky – redakce Klubu posluchačů a absolventů U3V FF UK

Příspěvky zasílejte na e-mail: ff-blogklub@seznam.cz

Praha 6. října 2023